نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره هفتم، بهار ۱۴۰۲، شماره اول، صفحات ۱ تا ۲

سخن سردبیر

تحقق و تحکیم اقتصاد مقاومتی سلامت، با رویکرد مهار تورم و رشد تولید نقش خطیر استادان در فرهنگ‌سازی اقتصاد سلامت

اعضای هیئت علمی، در تحقق اهداف و آرمان‌های آموزش عالی و سلامت جامعه تأثیرگذارترین نقش را بر عهده دارند. ایفای نقش فرهنگی و تربیتی استادان در مورد دانشجویان، اهمیت حیاتی و سرنوشت ساز و غفلت از آن خسارت‌ها و عواقب ناگوار و جبران ناپذیری بدنبال خواهد داشت. چنانچه مجموعه راهبردها، مفاهیم و معارفی که از آن به اقتصاد مقاومتی تعبیر می‌شود، در فرصت‌های بی‌بدیل آموزش، به نحو صحیح و تأثیرگذار به فراگیران منتقل شود، بنیانهای اقتصاد سلامت در آینده تحکیم و آرمانهای سلامت به واقعیت تبدیل خواهند شد.

اقتصاد مقاومتی سلامت، اقتصادی است برپایه سیاست‌های کلی سلامت، ابلاغی مقام معظم رهبری که هدف اصلی این رویکرد، تحقق سلامت همه‌جانبه و انسان سالم است و درآن اصول و ارزش‌های انسانی و اسلامی رعایت می شود. بعضی از مؤلفه‌های مفهومی آن عبارتند از: «پیشگیری و ارتقای سلامت»؛ «عدالت در سلامت»؛ «سبک زندگی سالم با الگوی اسلامی –ایرانی»؛ «ترویج آموزش‌ها و ارتقاء مبانی و اصول اخلاقی و معنوی مرتبط با سلامت جامعه»؛ «ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها برای تولیدات لازم، کیفی و استاندارد»؛ «ساماندهی تقاضا و ممانعت از تقاضای القایی»؛ «مبارزه مستمر با تعارض منافع»؛ «امنیت و ایمنی غذا و تغذیه»؛ «شفافیت و پاسخگویی»؛ «مدیریت منابع مالی سلامت از طریق نظام بیمه و همکاری سایر مراکز و نهادها»؛ «ارائه مراقبت‌ها و خدمات عادلانه، شفاف، پاسخگو، کیفی، ایمن، کارا، اثربخش و بهره‌ور، در قالب شبکه ادغام‌یافته بهداشتی درمانی در آموزش و پژوهش سلامت، براساس نظام سطح‌بندی و ارجاع و متضمن پوشش کامل نیازهای پایه سلامت به صورت استاندارد و مبتنی بر شواهد»؛ «نظام پرداخت عادلانه مبتنی بر کیفیت عملکرد و کارایی و ترغیب انگیزه‌های مثبت»، «ارتقای سلامت و توانمندی‌های جانبازان و جامعه معلولان کشور»؛ «حمایت اختصاصی از اقشار نیازمند»؛ »آگاهی، مسئولیت‌پذیری، توانمندسازی و مشارکت فعال و ساختارمند فرد و خانواده و جامعه»؛ «بازشناسی، تبیین، ترویج، روزآمد کردن، و استانداردسازی روش‌های تشخیص و درمان طب سنتی ایران و فراورده‌های مرتبط با آن»؛ «نظام پویای آموزشی»؛ و «تحول راهبردی در پژوهش، با هدف نظام نوآوری و مرجعیت علمی».

از ابعاد مغفول در حوزه اقتصاد سلامت، جنبه‌های فرهنگی و رفتاری است. فرهنگ اقتصادی سلامت، تحت تأثیر مجموعه هنجارها و ناهنجاری‌های اقتصادی جامعه قرار دارد. همه مؤلفه‌های فوق در مورد اقتصاد مقاومتی سلامت، علاوه بر ماهیت علمی و سلامتی، دارای ماهیت فرهنگی نیز بوده، یا برای تحقق، به پیوست فرهنگی نیاز خواهند داشت. در حوزه سلامت، نسبت فرهنگ با اقتصاد، در وجه مشترک و هدف غائی هر دو ، یعنی خاستگاه و ضرورت اجتماعی آنها است. مفاهیم فرهنگ، اقتصاد و آموزش، برای تأمین، حفظ و ارتقای سلامت همه جانبه جامعه و آحاد آن ضروری هستند و انتزاع آنها از یکدیگر، موجب تزلزل در ارکان و شئون نظام سلامت خواهد شد. همانطور که مقدرات سلامت جامعه در نظام آموزشی رقم می‌خورد، موجبات ارتقای فرهنگ و سواد سلامت جامعه نیز، مرهون نظام آموزشی است. نقش استادان در قلب نظام آموزش عالی سلامت، حیات بخشیدن به همه شئون و ارکان نظام سلامت است. بعضی از مؤلفه‌های فرهنگ و فرهنگ سازی سلامت، در حوزه ضروری و کانونی اقتصاد سلامت، با رویکرد اقتصاد مقاومتی، به شرح ذیل ارائه و امید است در مطالعات و تلاش‌های آینده، مورد توجه، تبیین و رهیافت قرار گیرند:

- رفتارهای اقتصادی مردم، تحت تأثیر فرهنگ و آداب و سواد سلامت جامعه و آحاد آن قرار دارد؛
- رفتارهای پایدار خاص اقتصادی سلامت، نتیجه و معلول آداب و رفتارهای خاص فرهنگی است؛
- در سطح کنشگران سلامت، بی‌توجهی به اصل پیشگیری و ارتقای سلامت، تجویز بی رویه دارو، تجهیزات و سایر ملزومات، درخواست آزمایش‌ها و اقدامات غیرضروری پاراکلی‌نیک و نظایر آن، علاوه بر ضعف علمی، معلول ناهنجاری فرهنگی است؛
- سرمایه‌گذاری مولد، در حوزه اقتصاد سلامت، مرهون نگرش صحیح فرهنگی است، در مقابل ترویج مصرف‌گرایی، واردات غیرضروری با اهداف سودجویانه، هرنوع وابستگی به بیگانگان، و نظایر آن، از رفتارهای ناهنجار فرهنگی در حوزه حیاتی اقتصاد سلامت، به‌شمار می‌روند؛
- در فرهنگ عمومی مردم، اسراف، مصرف‌گرایی، تجمل‌گرایی، بی‌رغبتی به تولیدات داخلی و حتی تضعیف آنها، در مورد کالاها، داروها، محصولات، مراقبت‌ها و خدمات داخلی در حوزه سلامت، معلول قطعی ضعف فرهنگی است؛
- در اقتصاد سلامت، ناهنجاری‌هایی نظیر «سستی و کاهلی»؛ «راحت‌طلبی»؛ «سودجویی»؛ «دلالی و واسطه‌گری منفعت‌گرایانه»؛ «احتکار»؛

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-21]

«کم‌فروشی یا گران‌فروشی» سوداگری در زمینه کالاها و محصولات آسیب‌رسان به سلامت و نظایر آن، ریشه‌های عمیق فرهنگی دارند.

شناسایی، تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی ابعادی از فرهنگ برای احیا و شکوفایی و ارتقای اقتصاد سلامت، بسیار ضروری و اجتناب ناپذیر است. بعضی از مصادیق آن عبارتند از: فرهنگ علمی و پژوهشی و تولید و تبعیت از شواهد متقن علمی؛ فرهنگ پیشگیری و ارتقای سلامت همه‌جانبه؛ فرهنگ جهادی و کار و تلاش، فرهنگ خودکفایی و تولیدگری، فرهنگ نوآوری و خلاقیت؛ فرهنگ پایداری و مقاومت؛ و ... همچنین مبارزه با ابعاد منفی و مخرب فرهنگی نظیر مصرف‌گرایی، تجمل، اسراف، وابستگی، بی‌توجهی به کیفیت، تعارض منافع؛ و هرنوع کژی، ناراستی و انحراف، از ضرورت‌های مبرم برای تحقق اهداف و آرمان‌های اقتصاد مقاومتی سلامت می‌باشند. سرنوشت‌سازترین نقش فرهنگی در همه مصادیق سلامت همه‌جانبه و منظومه اقتصادی پشتیبان آن، همانا برعهده استادان آموزش عالی سلامت و در زمره مسئولیت‌های خطیر ایشان است.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-21]